

David Stewart: Just a Little Bit Bitter (2024)

Det iscenesatte fotografi

Et subjektivt oplæg
Hans-Henrik Sørensen
September 2024

Hvad er iscenesættelse?

- Når man beder familien om at stille op og smile til fotografen?
- Når man arrangerer et stilleben?
- Når man instruerer en model til at udstråle friskhed og glæde?
- Når man samler rekvisitter til en opstilling?

Daniel Guldberg: Opslag på Instagram (2023)

Kåre Kiib: Sneak peek from Frida Retz 'Cake Sitting' (2024)

Ukendt: Opstillet familiefotografi (1994)

Officiel definition?

iscenesat fotografi, stilretning, der opstod i amerikansk fotografi i 1970'erne under betegnelsen *staged photography* og bredte sig til europæisk fotografi. Fortilfælde ses bl.a. i 1800-t.s. tableau-fotografi, i piktorialismen og i surrealismen. Genren opstod i opposition til den udbredte opfattelse af fotografiet som et objektivt, virkelighedsafspejlende medium og i forlængelse af opbruddet i de øvrige kunstarter i 1960'erne. Der lægges vægt på et teatralisk udtryk, og fotografierne er oftest studieoptagelser med brug af modeller. Motiverne er groteske eller manierede som hos Joel-Peter Witkin, Andres Serrano og Jan Saudek (f. 1935). Kønspolitiske temaer tages op af bl.a. Laurie Simmons (f. 1949), eller der refereres til massekulturen som hos Cindy Sherman eller til drømme og det ubevidste som hos Duane Michals. Fotografierne bearbejdes ofte med ridsninger, toner eller maling, således hos Witkin, Arnulf Rainer (f. 1929) og Mike og Doug Starn (begge f. 1961). Det iscenesatte fotografi kom især i USA til at spille en vigtig rolle for udviklingen af en kunstteori om fotografiet i 1980'erne. I Danmark var Bent Riis (f. 1954) og Lis Steincke (f. 1942) blandt de første, der arbejdede med iscenesat fotografi. Især amerikansk iscenesat fotografi inspirerede en generation af danske fotografer i 1980'erne og -90'erne, bl.a. Lisa Rosenmeier (f. 1959), Henrik Brahe (f. 1965), Johnny Jensen (f. 1965) og Tune Andersen (f. 1958). Se også [fotografi](#).

Det historiske perspektiv

- Eftergøring af maleriet
- Som reaktion på straight photography
- I diverse kunststrømninger
- Som dokumentation af installationer/happenings etc.
- Selviscenesættelse

Oskar Gustave Rejlander: Two Ways of Life (1857)

Oskar Gustave Rejlander: Bibellæseren (1858)

Oskar Gustave Rejlander: Kvinde holder et par fødder (1858)

Oskar Gustave Rejlander: Fattige Jo (ca. 1860)

Oskar Gustave Rejlander: Sigøjneren (1862-1868)

L.M. Melander & bror: The Haunted Lane (1880)

Fotografiets natur?

1. Tingen i sig selv (The Thing Itself)
2. Detaljen (The Detail)
3. Beskæringen (The Frame)
4. Tiden (Time)
5. Perspektivet (Vantage Point)

John Szarkowski, leder af fotoafdelingen,
MOMA, 1962

Det iscenesatte fotografis natur?

- Meningen
 - En stemning
 - En historie
 - Ekspression
 - Impression
 - Gøre reklame
- Historien
 - I billedet
 - Før og efter billedet
 - Det skrevne (billedtekst/titel)
- Sammenhængen
 - Andre kunstnere
 - Andre værker
 - Parafrasen
 - Kunstretningen
- Forarbejdet
 - Visualisering
 - Planlægning
 - Kulisser
 - Instruktion
- Tolkingen
 - Læsning
 - Forklaring

Joel Peter Witkin: The Kiss (1982)

"Le Baiser" (The Kiss)

Joel Peter Witkin 1982

Coca Cola-reklame (2016)

Richard Avedon: Dovima with elephants (1955)

Greg Lotus: Elephant (2006)

Hvordan ser man iscenesættelsen?

- ...og skal den kunne ses?
- Tre krigsbilleder
 - Robert Capa
 - Jeff Wall
 - Mike Stimpson

Robert Capa: Loyalist Militiaman at the Moment of Death (1936)

Jeff Wall: Dead Troops Talk (1986)

Mike Stimpson: Loyalist Militiaman at the Moment of Death (2008)

Jeff Wall

- 1946-
- Canadier
- MA
- Universitetsprofessor
- Kendt for sine kæmpemæssige diapositiver
- Har udstillet på Louisiana

Jeff Wall: Milk (1984)

Jeff Wall: A ventriloquist at a birthday party in October 1947 (1990)

Jeff Wall: Diagonal Composition (1993)

Jeff Wall: The Destroyed Room (1993)

Jeff Wall: *Insomnia* (1994)

Jeff Wall: The Passerby (1996)

Jeff Wall: After "Invisible Man" by Ralph Ellison, the Prologue (1999-2000)

Jeff Wall: A view from an apartment (2004)

Les Krims

- 1942-
- Amerikaner
- Kunststudier
- Universitetsprofessor
- Kendt for sine vulgære, satiriske billeder og sorte humor

Les Krims: The Static Effect of Minnie Mouse On Mickey Mouse Balloons (1968)

Les Krims: Pussy and Crime Scene Fiction with Visible Tampon String Clue (1969)

Les Krims: The Result of Living in a Dark Room for Three Years and Not Looking for Work (1970)

Les Krims: You Can Do It with a Lewyt (Industrial and Residential Models) (1971)

Les Krims: Presenting the Ingredients (1972) (fra Making Chicken Soup)

Les Krims: Mary's Middle-Class (1985)

William Wegman

- 1943-
- Amerikaner
- MFA
- Professionel kunstner
- Laver også film og videokunst
- Kendt for sin hund Man Ray og efterfølgende Fay Ray

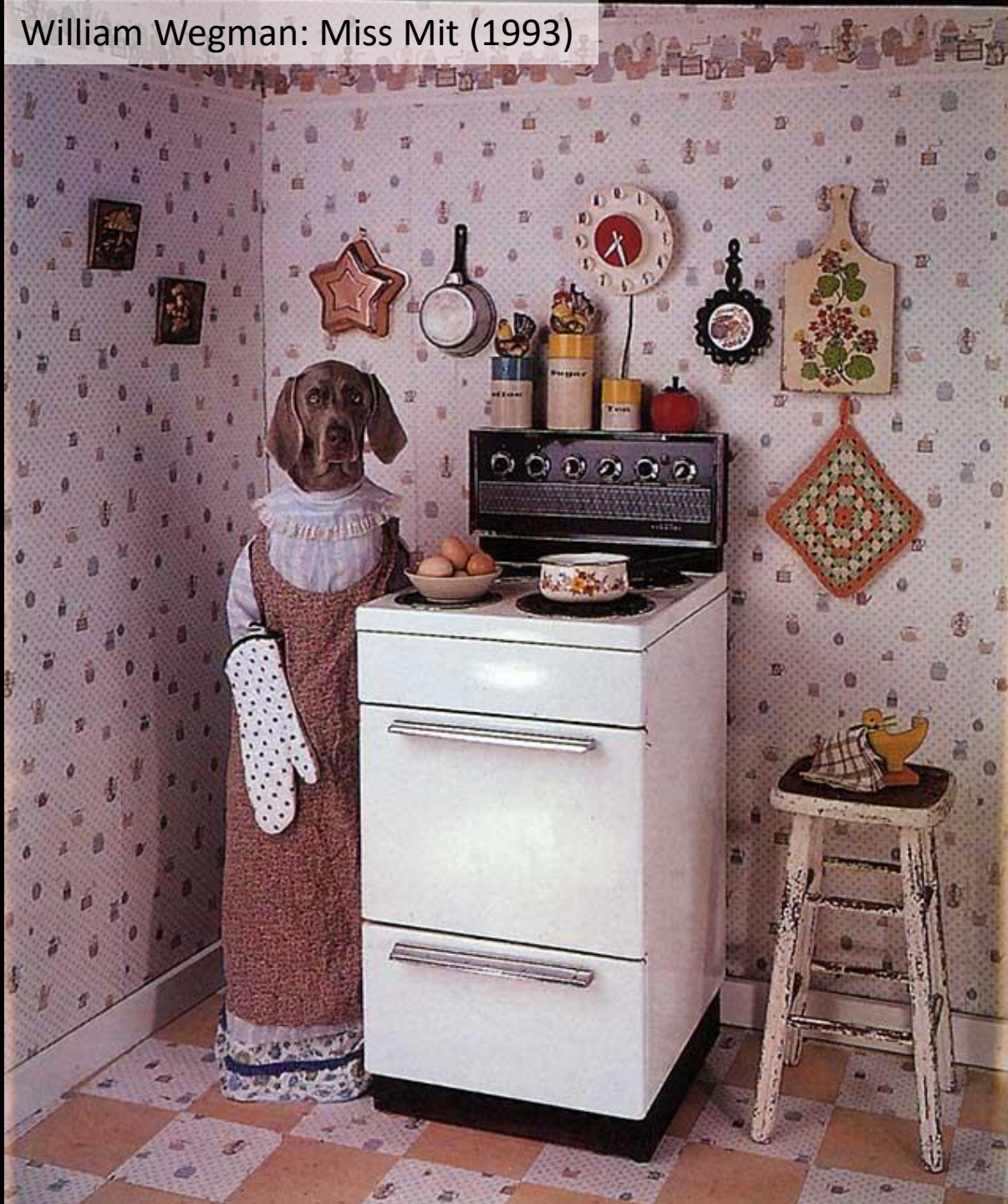
William Wegman: Blue Period with Banjo (1980)

William Wegman: Oaken (1992)

William Wegman: Miss Mit (1993)

William Wegman: Kyphosified (2000)

William Wegman: Sexydog (2000)

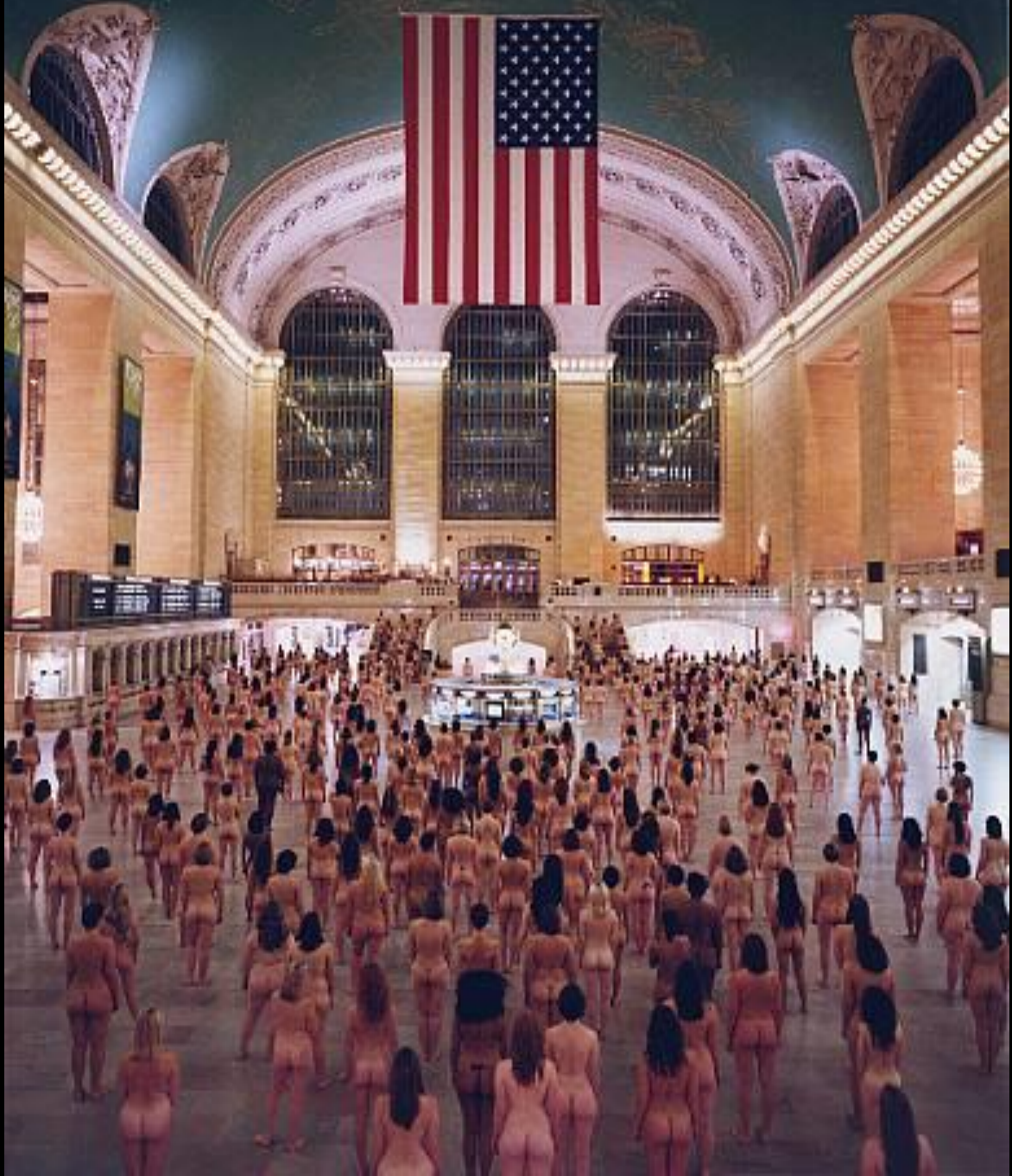

Spencer Tunick

- 1967-
- Amerikaner
- BA
- Kendt for sine installationer med nøgne mennesker i det offentlige rum
- Meld dig til her: [Spencer Tunick - Melt](#)

Spencer Tunick: New York 2 (Grand Central) (2003)

Spencer Tunick: New York 2 (HIV positive) (2004)

Spencer Tunick: Brügge 4 (2005)

Spencer Tunick: Düsseldorf 4 (2006)

Spencer Tunick: Mexico City 4 (Zócalo, MUCA/UNAM Campus) (2007)

Duane Michals

- 1932-
- Amerikaner
- BA
- Har arbejdet for modemagasiner
- Kendt for sine små billeder og serier med håndskrevne titler/historier

Duane Michals: Chance Meeting (1969)

THINGS ARE QUEER

where the guest unlocked a cellar door and showed his
gold. 'Get in for the post, the reward for the King,
your.' Just then the clock struck twelve and the guest
the boy in total darkness. Next morning the King came
had happened. 'My dear cousin came to see me and
show showed me three treasure chests in the cellar; he
me to search for.' The King was overjoyed. 'You have a
treasure. You will want more my treasure.'

Duane Michals: Things Are Queer (1973)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Duane Michals: This Photograph is my Proof (1974)

THIS PHOTOGRAPH IS MY PROOF

*This photograph is my proof. There was that afternoon,
when things were still good between us, and she embraced
me, and we were so happy. It did happen, she did
love me, look see for yourself!*

Duane Michals:
Alice's Mirror
(1974)

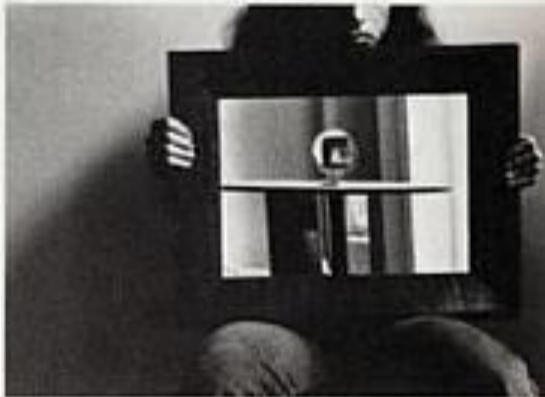
One

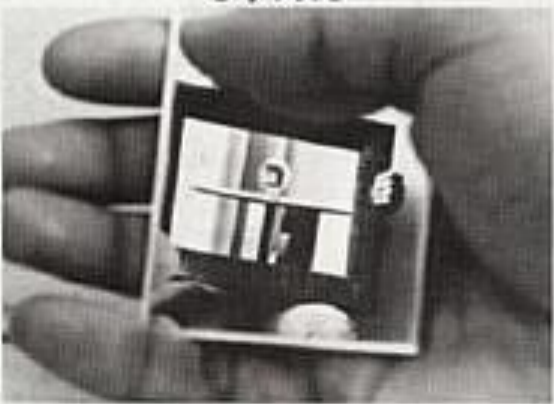
Two

Three

Four

Five

Six

*No American has the right to impose his private morality
on any other American.*

Duane Michals: Salvation (1984)

SALVATION

Cindy Sherman

- 1954-
- Amerikaner
- Selvlært
- Professionel kunstner
- Kendt for sine serier af selvportrætter
- Har udstillet på Louisiana

Cindy Sherman: Untitled film stills #21 (1978)

Cindy Sherman: Untitled film stills #7 (1978)

Cindy Sherman: Untitled #66 (1980)

Cindy Sherman: Untitled #96 (1981)

Cindy Sherman: Untitled #150 (1985)

Cindy Sherman: Untitled #225 (1990)

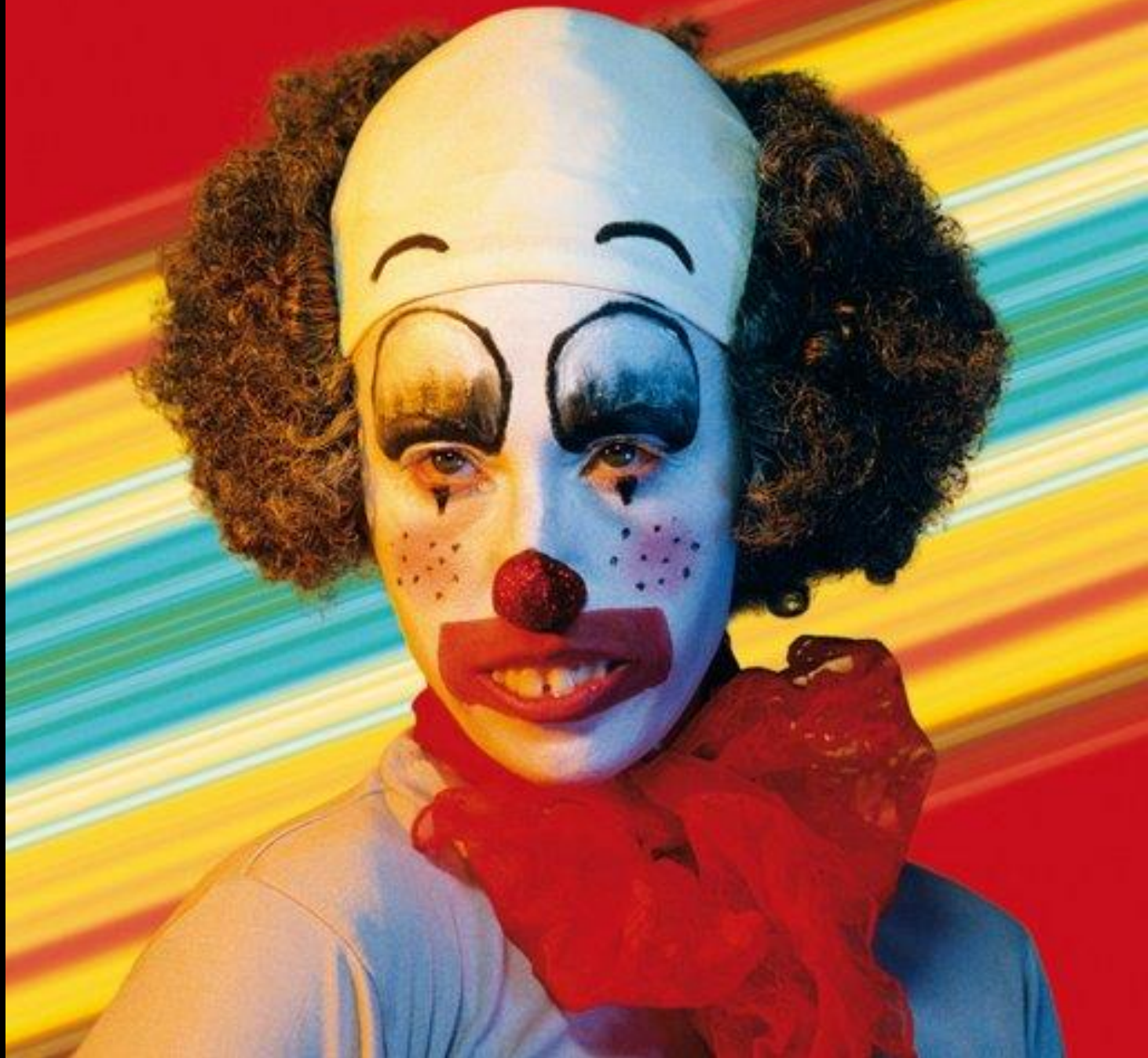
Cindy Sherman: Untitled #359 (2000)

Cindy Sherman: Untitled #408 (2002)

Cindy Sherman: Untitled #424 (2004)

Cindy Sherman: Untitled #601 (2023)

Gregory Crewdson

- 1962-
- Amerikaner
- MFA
- Professionel kunstner
- Professor
- Kendt for sine storslåede og minutiøst iscenesatte tableauer
- Har udstillet på Den Sorte Diamant

Gregory Crewdson: Untitled (2001) (Car and spooky garage fra Twilight)

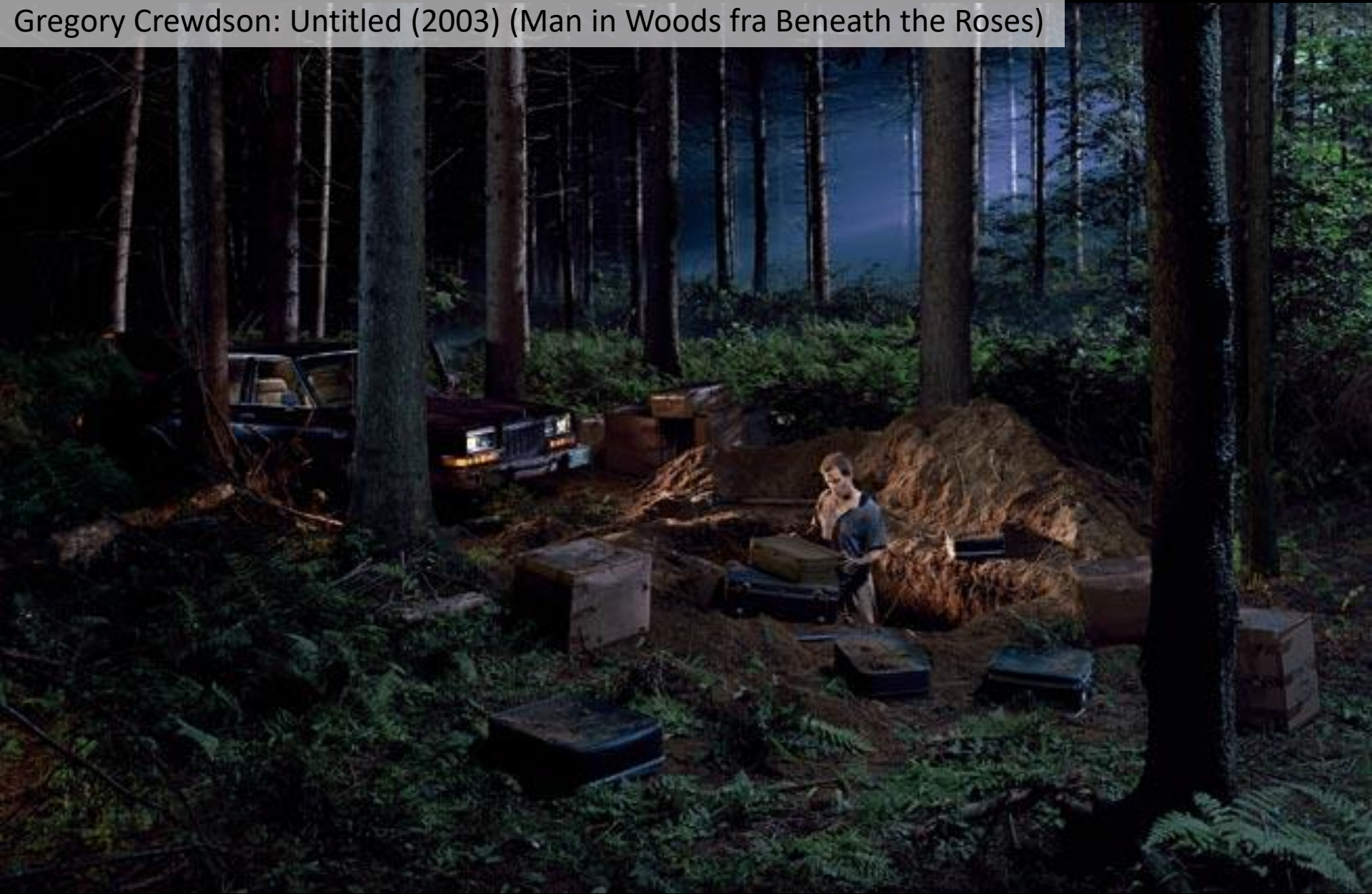
Gregory Crewdson: Untitled (2001) (Ophelia fra Twilight)

Gregory Crewdson: Untitled (2005) (Vanity fra Beneath the Roses)

Gregory Crewdson: Untitled (2003) (Man in Woods fra Beneath the Roses)

Gregory Crewdson: Untitled (2005) (Blue Period fra Beneath the Roses)

Gregory Crewdson: Untitled (2003) (Merchants Road fra Beneath the Roses)

Eileen Cowin

- 1947-
- Amerikaner
- Professionel kunstner
- Universitetsprofessor
- Kendt for sine Family Docudramas, pasticher over tv-serier med hendes egen familie som medvirkende

Eileen Cowin: Untitled from Family Docudrama series (1980-83)

Eileen Cowin: Untitled from Family Docudrama series (1980-83)

Eileen Cowin: Untitled from Family Docudrama series (1980-83)

Eileen Cowin: Untitled from Family Docudrama series (1980-83)

Eileen Cowin: Untitled from Family Docudrama series (1980-83)

Eileen Cowin: Untitled from Family Docudrama series (1980-83)

David LaChapelle

- 1963-
- Amerikaner
- Reklamefotograf...men har også arbejdet sammen med Andy Warhol
- Laver også musikvideoer/reklamefilm
- Kendt for sine konstruerede, provokerende og meget farverige billeder... ofte af kendte personer

David LaChapelle: Penal Reform(2000)

David LaChapelle: Amanda as Andy Warhol's Liz Taylor (2003)

David LaChapelle: Sylvester Stallone (2003)

David LaChapelle: Amanda Lepore, Breast Feeding (2003)

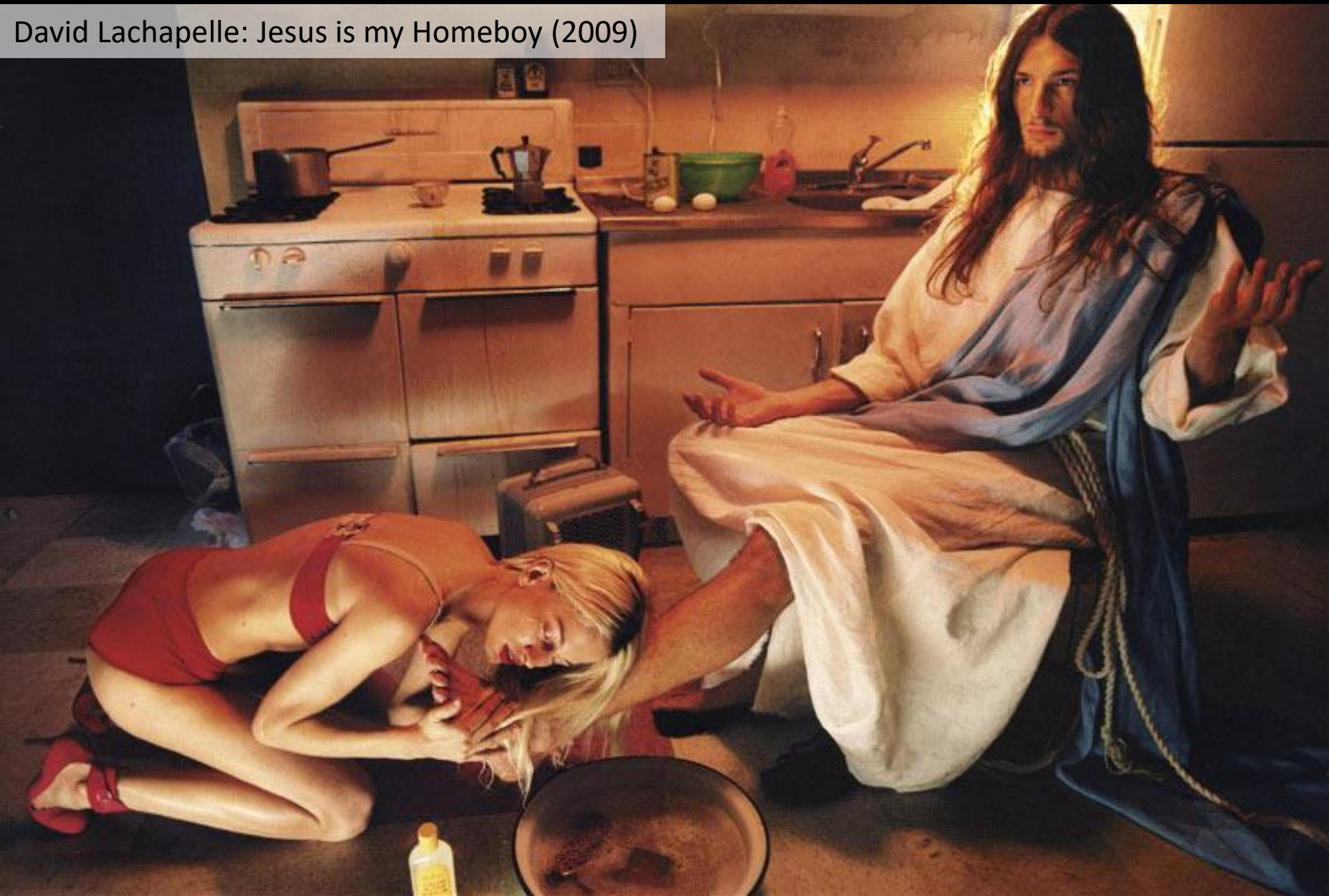
David LaChapelle: Burning Piano (2003) (Alicia Keys)

David LaChapelle: Cathedral (2007)

David LaChapelle: Jesus is my Homeboy (2009)

Jim Lyngvild

- 1978-
- Dansker
- Uddannet fra Fashion Design Akademiet
- Har desuden været i lære som fotograf

Jim Lyngvild: Kristus (2024)

Jim Lyngvild: Lysets Engel (2020)

Jim Lyngvild: Korsnedtagelsen (2020)

Jim Lyngvild: Linse som Jomfru Maria med Jesus-barnet i sin favn (2015)

Jim Lyngvild: Pia Kjærsgaard (2014)

Jim Lyngvild: Zenia Stampe (2014)

Jim Lyngvild: Pernille Rosenkrantz-Theil (2014)

Jim Lyngvild: Simon Emil Ammitzbøll (2014)

Hvordan ser fremtiden ud?

- Generativ AI...
- [Photoshop AI-fotoeditor: Redigér billeder med AI – Adobe](#)
- [Create - AI Image Generator | Create Art or Modify Images with AI \(openart.ai\)](#)

OpenArt: Meeting in a photographic society (2024)

OpenArt: Staged photograph with clown in the style of Cindy Sherman (2024)

